

سوالات درس هشتم جامعه شناسی (۳)

۱- هویت را با ذکر مثال تعریف کنید.

هویت به معنای آگاهی فرد از کیستی خود و احساس تعلق اجتماعی به یک جهان اجتماعی و قلمرو جغرافیایی می باشد؛ مثلا ما از مسلمان و ایرانی بودن خود، آگاه و به آن دلبسته ایم. این آگاهی در مد یک احساس درونی و فردی باقی نمی ماند، بلکه از طریق نشان دادن تشابهات و تمایزهای خود با افراد و گروههای دیگر در نمادها، آداب و رسوم و... جلوه ی جمعی و بیرونی پیدا می کند و مشخص می کند که با چه کسانی و چگونه ارتباط و تعامل داشته باشیم. فرد در نتیجه ی این تعاملات با برقی یگانه می شود و با برقی بیگانه.

۲- نخستین سند رسمی هویت ما چیست؟ این سند را تاجیک ها و عرب ها چه نامیده اند؟

شناسنامه نخستین سند رسمی هویت ماست. این سند را تاجیکها، زادنامه و عربها « هویت » نامیده اند.

۳- هرکس در نگاه اول، بدون اینکه شناسنامه را باز کند و نام و نشان صاحب آن را جویا شود، از نشان (آرم) و عبارت «جمهوری اسلامی ایران» روی جلد شناسنامه، متوجه چه نکاتی می شود؟

هرکس در همان نگاه اول، بدون اینکه شناسنامه را باز کند و نام و نشان صاحب آن را جویا شود، از نشان (آرم) و عبارت «جمهوری اسلامی ایران» روی جلد شناسنامه، متوجه می شود که صاحب شناسنامه، تبعه ی جمهوری اسلامی ایران است؛ تبعه دولتی با نظام سیاسی «جمهوری» بر بنیاد «اسلامی» در قلمرو سرزمینی به نام «ایران» جمهوری اسلامی بیان ماکمیت اراده ی مردم بر اساس آرمانها و ارزشهای اسلامی است.

۴- ایران از نظر موقعیت جغرافیایی دارای چه مشخصاتی است؟

ایران سرزمینی با مرزهای معین در بخش غربی آسیا است که همچون یوزپلنگی آماده، گوش تیز کرده و بر شامل نشسته است و از عهد گذشته مأوای نژاد آریایی بوده و ایران نام گرفته است. در روزگار کنونی این سرزمین قلمرو دولت جمهوری اسلامی و قدم رو مردم ایران شمرده می شود؛ به این معنا که محدوده ی نفوذ « قلم » و اقتدار دولت ایران و محدوده ی « قدم » و اقدام مردم ایران را نشان میدهد .

۵- وضعیت حقوق و مسئولیت ایرانیان را بیان کنید.

همه ی مردم ایران از هر قوم و مذهبی دارای حقوق و مسئولیتهای برابرند؛ همه شناسنامه ای یک رنگ، یک شکل و یک اندازه دارند، و بنابراین همه، اعم از زن و مرد، فردسال و بزرگسال، فقیر و غنی، بیسواد و باسواد، در هویت ملی مشترک اند و می توانند هم آوا با فردوسی بگویند: «همه جای ایران سرای من است». همچنین موظف اند از کشور ایران پاسداری کنند و برای استقلال، آزادی و آبادی آن بکوشند.

۶- نشان روی شناسنامه های ایرانیان چه کلمه ی را بازنمایی می کند و این نشان پس از انقلاب اسلامی ایران جایگزین چه نمادی شده

است؟ نشان روی شناسنامه های ایرانیان کلمه ی «الله» را بازنمایی می کند و همان نشانی است که در وسط پرچم ایران نیز وجود دارد و پس از انقلاب اسلامی ایران جایگزین نماد شیر و خورشید شده است.

۷- عبارت «وزارت کشور» و «سازمان ثبت احوال» کشور زیر نشان (آرم الله) نشان دهنده ی چیست؟
عبارت «وزارت کشور» و «سازمان ثبت احوال» نشاندهنده ی تصمیم دولت برای ثبت احوال و افعال مهم شهروندان ایرانی همچون تولد، ازدواج، تولد فرزندان و وفات است.

۸- پیام این عبارت که «شناسنامه سند هویت شماست برای حفظ حقوق خود به دقت از آن نگهداری کنید» چیست؟
این عبارت نشان می دهد که دولت، هویت فرد فرد ایرانیان و مقوق و مسئولیت آنها را به رسمیت می شناسد.

۹- چرا در شناسنامه این عبارت: هرگونه تغییر و تحریف در شناسنامه یا سوءاستفاده از آن جرم است و مجرم تحت تعقیب قانونی قرار می گیرد» درج شده است؟ زیرا نمی توان خودسرانه و به دلقواه فویش در این سند هویت دست برد و آن را تغییر داد.

۱۰- درج شماره ملی ده رقمی فرد در صفحه نخست شناسنامه نشانگر چیست؟
در صفحه نخست شناسنامه، شماره ملی ده رقمی فرد نشانگر جنبه اختصاصی سند هویت ممسوب می شود.

۱۱- درج عکس هر فرد در صفحه نخست شناسنامه بیان کننده چیست؟
این عکس اگرچه ظاهراً عکس فرد فاصی است، اما به دید عمیق تر و وسیع تر هویت جنسی، فائوادگی، سنی، نژادی و فرهنگی فرد را نیز می تواند آشکار کند.

۱۲- دولت هایی که با ظهور جهان متجدد، شکل گرفتند هویت خود را با چه عواملی تعریف می کردند؟ چه چیزی مشخصه اصلی این دولتها بود؟ با ظهور جهان متجدد، دولتهایی شکل گرفتند که دیگر خود را با هویت دینی مسیمی نمی شناختند بلکه هویت خود را با توبه به تاریخ، جغرافیا، قومیت یا نژادشان تعریف می کردند. تأکید بر این عوامل، به پیدایش نوع جدیدی از هویت منجر شد که ملی گرایی و وطن دوستی مشخصه ی اصلی آن بود.
۱۳- عبارات زیر را تکمیل کنید.

الف- با شکل گیری دولت - ملتها، پیدا شد و هویت از منظر و توسط آنها تعریف شد اما بیشتر کشورها دارای تنوع قومی، نژادی، زبانی و مذهبی و... بودند. ناسیونالیسم ، دولت - ملتها

ب- دولت - ملت ها برای تعیین هویت ملی و پیگونی توزیع مزایا و فرصتهای سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی میان اقوام و گروههای مختلف و همچنین پاسفگویی به درفواستها و رفع نیازهای آنها، ناگزیر از بودند. سیاستگذاری هویتی

۱۴- مدل رایج سیاست گذاری هویتی در دوره مدرن چیست؟ مدل رایج سیاستگذاری هویتی در دوره ی مدرن، « همانندسازی» بود

۱۵- همانند سازی به عنوان مدل رایج سیاستگذاری هویتی در دوره مدرن به چه معناست؟

همانندسازی به معنای پذیرش ارزشها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروههای جامعه بود؛ به گونه ای که همه ی گروهها همسان شوند. به عبارت دیگر، همانندسازی سیاستی بود که دولتها برای از بین بردن تفاوتهای هویتی گروههای مختلف و یکسان سازی آنها در پیش گرفتند

۱۶- چند نمونه از روش های خشونت آمیز همانندسازی بیان کنید. اساس این روش ها بر چه چیزی بنا شده است؟ سوال بخوانیم و بدانیم

نسل کشی، جابه جایی اجباری، کنترل جمعیت، جداسازی و فشارهای سفت اجتماعی از جمله روشهای خشونت آمیز همانندسازی هستند. اساس این روش ها، نفی و طرد دیگری متفاوت است.

۱۷- چه تفاوتی میان شیوه‌ی نسل‌کشی با سایر شیوه‌های خشونت‌آمیز همانند سازی وجود دارد؟ سوال بخوانیم و بدانیم
در نسل‌کشی، دیگری، شری است که باید نابود شود اما در سایر روشها، دیگری اگرچه شر دانسته می‌شود، امکان اصلاح او وجود دارد و با اعمال فشار می‌توان او را به پذیرش الگوهای هویتی جدید مجبور ساخت یا از بقیه جدا کرد.

۱۸- در شیوه جدا سازی به عنوان یکی از شیوه‌های مدل همانند سازی چگونه عمل می‌شود؟ سوال بخوانیم و بدانیم
در جداسازی، گروه مسلط گروه‌های نژادی، قومی، مذهبی دیگر را به زیستن در مناطقی جدا از مملکت سکونت گروه مسلط مجبور می‌کند. همچنین، آنها را از تسهیلات و خدماتی مانند آموزش، بهداشت، درمان مبروم می‌سازد یا این خدمات را با کیفیت بسیار پایین‌تری در اختیار آنها می‌گذارد.

۱۹- در دوره پسامدرن چه نوع هویتی در دوره مدرن مورد نقد قرار گرفت؟ و به جای آن چه نوع هویت‌هایی مورد توجه قرار گرفت؟
در دوره پسامدرن، همه‌ی آنچه در دوره‌ی مدرن پدید آمده بود - از جمله سیاست‌های هم‌اندساز هویت - مورد نقد قرار گرفت و به جای آن، هویت‌های فردی، مملی و فردی مورد تأکید و توجه قرار گرفت.

۲۰- در دوره پسامدرن چه نوع هویتی مطلوب و چه نوع هویتی نامطلوب پنداشته شد؟ در این دوره، تکثر، تنوع و متی بی‌ثباتی و تغییرات مداوم هویت‌ها، مطلوب دانسته شد و هویت مملی و وحدت و ثبات و استمرار همراه با آن، نامطلوب پنداشته شد.

۲۱- اندیشمندان اجتماعی «سیاست‌هویت» متعلق به چه دوره‌ای می‌دانند؟
اندیشمندان اجتماعی معتقدند که «سیاست‌هویت» متعلق به دوره‌ی پسامدرن است که هویت‌ها موضوعی برای نزاع و درگیری می‌شوند.

۲۲- «سیاست‌هویت» محصول چه دوره است؟ این سیاست بر چه چیزی تأکید می‌کند؟
سیاست‌هویت، محصول دوران پسامدرن است و بر تفاوت‌ها و هویت‌های خاص و مملی تأکید می‌کند.

۲۳- برخی از پیدایش سیاست‌هویت از چه تعبیری یاد می‌کنند؟
برخی از پیدایش سیاست‌هویت به باز شدن «جعبه‌ی پاندورا» یاد می‌کنند.

۲۴- منظور برخی که از سیاست‌هویت به باز شدن جعبه‌ی پاندورا یاد می‌کنند چیست؟

جعبه‌ی پاندورا در اساطیر یونانی جعبه‌ای حاوی تمام بلاهاست که به دست فردی به نام پاندورا گشوده می‌شود. بر اساس این افسانه‌ی یونانی، با باز شدن این جعبه ناگهان همه‌ی پلیدی‌ها و شرها، رها و به سوی زمین سرازیر شدند. بدی‌ها در جهان پراکنده شدند و با فوبی‌ها درآمیختند؛ به طوری که دیگر تشفیص و تمیز آنها از یکدیگر ممکن نبود و رنج و بیماری، پیری و مرگ، دروغ، دزدی و جنایت که قبل از آن وجود نداشت گسترش یافت.

۲۵- در اواخر قرن بیستم چه چیزی به جای قشربندی و کشمکش طبقاتی، محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی شد.
«هویت» به جای قشربندی و کشمکش طبقاتی، محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی شد.

۲۶- در دوره پسامدرن هویت چگونه تعریف می‌شود؟ در این دوره افراد مسائل مختلف را بر اساس چه چیزی پیگیری می‌کردند؟
در دوره پسامدرن، هویت از منظر گروه‌های اجتماعی مختلف و توسط آنها، تعریف می‌شود. در این دوره، افراد، مسائل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را بر اساس علاقه‌های فرهنگی و هویتی خود پی می‌گیرند، علاوه بر ثروت و قدرت، هویت و دانش نیز کانون نزاع و کشمکش می‌شوند. در همه این عرصه‌ها، سیاست‌هویت ایجاد می‌شود و نزاع و درگیری افزایش می‌یابد.

۲۷) - امروزه، جهانی شدن و توسعه ی ارتباطات چه پیامدی بر مرزهای ملی و هویت سازی در کشورها داشته است؟

امروزه، جهانی شدن و توسعه ی ارتباطات، از یک سو زمینه ی شکل گیری جهانی بدون مرز را فراهم کرده است که در آن، درهم آمیختن فرهنگها موجب می شود که فرهنگها دیگر کاملاً فالص و ثابت نباشند و هویتها به شدت دستفروش تغییر شوند. از سوی دیگر، بسیاری از جوامع و گروهها، به دفاع از خود برخاسته اند و با ساختن هویتی فاص برای خود یا بازگشت به هویت واقعی خویش، در برابر هویتی که فرایند جهانی شدن به آنها تممیل می کند، مقاومت می کنند و فواهان (هایی از این هویت تممیلی هستند).

۲۸) - نمونه هایی از جنبش هایی که در دفاع از هویت خود اعتراض و مقاومت نشان داده اند بیان کنید.

جنبش های سبک زندگی، زنان، آفریقایی - آمریکاییها، آسیایی تبارها، جوانان، اقلیتهای قومی، مذهبی و جنبش زیست ممیطی نمونه هایی از این اعتراضها و مقاومتها هستند.

۲۹) - مدل تکثرگرا به جای چه مدلی مورد توجه قرار گرفت؟ ویژگی های این مدل بیان کنید.

در چنین شرایطی، مدل «تکثرگرا» به جای مدل «هماندسازی» مورد توجه و تأکید قرار گرفت. در مدل تکثرگرا، تفاوتهای موجود میان گروه های قومی و زبانی مفظ و متی تشدید می گردد. البته در این الگو، همچنان وجود یک سافتار مشترک سیاسی و اقتصادی ضروری دانسته می شود؛ که گروه های مختلف را به یکدیگر پیوند دهد.

۳۰) - در مدل تکثرگرای هویتی بر چه ابعادی از هویت تأکید می شود؟ سوال بخوانیم و بدانیم

در مدل تکثرگرا گاهی بعد فرهنگی هویت و تمایزات زبانی، قومی، مذهبی و... مورد تأکید قرار میگیرند و گاهی به بعد سیاسی هویت توجه میشود و بر آزادیهای اجتماعی اقوام و گروههای مختلف، و فرصت سهیم شدن آنها در قدرت سیاسی تأکید می شود و یا (راهکارهای مسالمت آمیز برای حل منازعات گروهی و قومی ارائه می گردد. گسترش برابری و رفع تبعیض های قومی و گروهی نیز در بعد اجتماعی هویت مورد توجه قرار می گیرد.

۳۱) - «سیاست هویت» دارای چند چهره است؟ سوال بخوانیم و بدانیم

سیاست هویت می تواند دو چهره پیدا کند: یا به صورت افراطی بر تفاوت ها و گوناگونی ها تأکید می کند و سبب پندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می شود و یا گروه های به ماشیه رانده شده را به رسمیت می شناسد و از آنان حمایت می کند.

۳۲) - عبارت زیر را تکمیل کنید. سوال بخوانیم و بدانیم

پیدایش نظریه ی جامعه شناسی فمینیستی معاصر، نظری آفریقایی تبار، نظریه آمریکایی بومی و ... نشان دهند شکل گیری است. (جامعه شناسی چند فرهنگی)

۳۳) - منظور از جامعه شناسی چند فرهنگی چیست؟

در جامعه شناسی چند فرهنگی، هر نظریه ای درون فرهنگ و تاریخ خود تولید می شود و هر فرهنگ و هویتی می تواند نظریه های جامعه شناسی متناسب با خود را تولید کند. از این رو، هیچ فرهنگ و هویتی نمی پسندد که موضوع نظریه هایی باشد که در زمینه ی فرهنگی و تاریخی دیگری شکل گرفته اند.

۳۴) - الگوی تعارف یا شناخت متقابل هویتها در مقابل کدام الگوی هویتی قرار می گیرد؟ الگوی تعارف بر چه نکته ای تأکید یا توجه دارد؟

شناخت متقابل هویتها یا الگوی تعارف در مقابل دو الگوی هماندسازی و تکثرگرا قرار می گیرد و به شناخت متقابل افراد، گروهها و جوامع از یکدیگر توجه دارد. و الگوی تعارف به شناخت متقابل افراد، گروهها و جوامع از یکدیگر توجه دارد.

۳۵- شناخت متقابل افراد و جوامع از یکدیگر، به آنها چه کمکی می کند؟

شناخت متقابل افراد و جوامع از یکدیگر، هم به آنها کمک می کند که تفاوت های همدیگر را درک کنند و به این تفاوت ها احترام بگذارند و هم اشتراکاتی را ایجاد می کند که به بهتر شدن روابطشان منجر می شود.

۳۶- عبارت زیر را تکمیل کنید.

تعارف به معنای شناخت متقابل است. الگوی تعارف در مقابل قرار دارد و همان الگویی است که قرآن ارائه میکند (الگوی تنازع)

۳۷- آیه ای از قرآن کریم بیان کنید که بیانگر الگوی تعارف هویت است. این آیه معیار برتری را در چه چیزی معرفی می کند؟

« إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَاكُمْ » و شما را به صورت تیره ها و قبیله ها قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید. سپس تأکید می کند که هیچ کدام از این ویژگی ها، ملاک برتر دانستن خود از دیگری نیست و فقط زندگی بر اساس تقوا معیار برتری، بزرگی و بزرگواری است.

فراهموش

۳۸- قرآن کریم الگوی مطلوب را چگونه معرفی می کند؟

الگوی مطلوب قرآنی، تکثر و تنوع زبانی و نژادی و قومی را، مانع ومدت و همدلی نمی داند. بلکه انسانها را به منشأ ومدت رهنمون می شود؛ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ « و از نشانه های او آفرینش آسمان و زمین و تفاوت زبانها و رنگ های شماسست. در این نشانه هایی است برای اهل دانش. «(سوره ی روم، آیه ۲۲)

۳۹- رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم هجری نیز به دلیل پیروی از چه الگویی بود؟

رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم هجری نیز به دلیل پیروی از الگوی تعارف (شناخت متقابل) و احترامی بود که اقوام مختلف در جهان اسلام برای یکدیگر قائل بودند. برای جهان اسلام به هیچ وجه نگران کننده نبود که بزرگترین دانشمندان صرف و نمو زبان عربی، یک ایرانی به نام « سیبویه » است و مهمترین مکمل جهان اسلام فارابی و ابن سینا هستند .

۴۰- امام علی دشمن مردم را در چه چیزی معرفی می کند؟

امام علی(ع) می فرماید: « مردم دشمن چیزی هستند که نمی شناسند ». انسان هنگامیکه در تاریکی ناآگاهی به سر می برد، هر شبمی را که از دور می بیند و هر آوازی را که می شنود، نشان میوهانی درنده و فطرناک می پندارد. افراد معمولاً به دیگرانی که آنها را به درستی نمی شناسند، بدبین اند و از آنها دوری می کنند.

۴۱- عبارات زیر را تکمیل کنید.

یکی از راههای ایجاد آشتی و صفا و اتماد و دوستی در میان گروهها و ملتها، است. در این میان، می تواند با زمینه سازی برای شناخت مردم از یکدیگر در سطح محلی، ملی و منطقه ای، بسیاری از مشکلات را حل کند و امکان همدلی مردم با یکدیگر را فراهم آورد. (شناخت متقابل) - (حکومت)

WEB : FARAHOOSH99.IR

سوالات درس نهم جامعه شناسی (۳)

(۱) - جای خالی را با عبارات صحیح کامل کنید؟

در اسلام، از مهمترین ارزشهاست. در قرآن کریم از به عنوان هدف آفرینش یاد شده است؛ ، علت برتری انسان بر فرشتگان معرفی گردیده و انسان به سبب فلیفه ی خداوند در زمین شده است . در هر چهار مورد واژه ی علم قرار دارد

(۲) - آیا در اسلام یادگیری همه ی علوم ارزش یکسانی دارد؟

علم مراتب و انواعی دارد و یادگیری همه علوم ارزش یکسانی ندارد. آموختن برخی علوم مانند سمر، در اسلام منع شده و در مقابل، یادگیری برخی علوم، لازم و ضروری دانسته شده است. درواقع، مسلمانان به آموختن علم نافع تشویق شده اند و از یادگیری علمی که فایدهای نداشته باشد، منع گردیده اند.

(۳) - منظور از علم نافع چیست؟

علم نافع علمی است که ما را به اهدافمان نزدیک کند، حرکت ما را آسان کند، ما را پیش ببرد، در ما رومی، حرکت ایجاد کند، ما را شکوفا کند و ظرفیت های ما را به فعلیت برساند. علم مقدمه ی عمل است؛ علم نافع آن علمی است که به کار کشور بیاید و برای حل مشکلات کشور مفید باشد.

(۴) - در اسلام کدام دسته از علوم علم نافع محسوب می شود؟

(الف) - علوم ابزاری که نیازهای روزمره جامعه اسلامی را برطرف می کنند، مانند علم پزشکی و علوم فنی و مهندسی و علوم پایه که به نوعی مادر این علوم به شمار می آیند، از جمله ی علوم نافع اند .

(ب) - علمی که درباره ی چگونگی استفاده از علوم ابزاری و اهداف، ارزشها و آرمانهای انسان صحبت می کنند نیز علم نافع هستند.

(ج) - علمی که درباره ی حقیقت انسان و آغاز و انجام او سخن می گویند نیز علم نافع محسوب می شوند.

(د) - علم به جامعه و تاریخ (علوم اجتماعی) نیز از دیگر علوم هستند که اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعی، برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده آموخته شوند، علم نافع هستند

(۵) - در اسلام کدام دسته از علوم جزء نافع ترین علوم دانسته شده اند؟

علم به نفس، علم تومید و علم به مبدأ و معاد، از نافع ترین علوم دانسته شده اند.

(۶) - چه تفاوتی بین علوم ابزاری و علمی که درباره آغاز و انجام زندگی انسان یا ارزشها و آرمانهای او، سخن می گویند وجود دارد؟

علوم ابزاری از روش حسی و تجربی استفاده می کنند اما علمی که درباره آغاز و انجام زندگی انسان یا ارزشها و آرمانهای او، مانند عدالت، مسئولیت و آزادی، سخن می گویند، از روشهای عقلانی و وحیانی بهره می برند .

(۷) - جاهای خالی را با عبارات صحیح کامل کنید؟

(الف) - در جهان اسلام، به سبب اینکه روش علمی به روش مسی و تجربی محدود نمی گردد، و نیز به عنوان دو ابزار شناخت علمی به رسمیت شناخته میشوند، علوم نافع به علوم ابزاری محدود نمی گردند و علوم دیگر را نیز دربر می گیرند. پاسخ: (عقل و وحی)

(ب) - قرآن در موارد متعددی هم به و زندگی اجتماعی انسانها میپردازد؛ یعنی به این اشاره میکند که در جوامع چه می گذرد و چرا؟ هم به و جوامع و فرهنگهای بشری می پردازد و هم جامعه ی آرمانی مورد نظر خود را ترسیم می کند .

پاسخ: (توصیف و تبیین) - (نقد و ارزیابی)

۸- قرآن کریم، قوانین حاکم بر تداوم و تغییر جوامع و امتهای مختلف را چه می نامد؟

قرآن کریم، قوانین ماکم بر تداوم و تغییر جوامع و امتهای مختلف را «سنتهای الهی» می نامد .

۹- قریم از فرهنگهای مختلف و امتهای گذشته چگونه یاد می کند؟

قرآن کریم به فرهنگهای مختلف و امتهای گذشته اشاره می کند و رفتار و فرهنگ گذشتگان را مورد ارزیابی انتقادی قرار می دهد؛ رفتار عاقلانه شان را تأیید می کند و از رفتار جاهلانه و سفیهانه ی آنها انتقاد می کند.

۱۰- قرآن کریم جامعه ی آرمانی را چگونه معرفی می کند؟

آن را جامعه ای معرفی می کند که در آن به عدالت و قسط رفتار می شود. جامعه ی آرمانی قرآن، فرهنگ مق دارد و در آن به کسی ظلم نمی شود و در برابر ظلم دیگران مقاومت می شود. این جامعه، قصد ظلم به دیگر جوامع را ندارد اما ظلم دیگران را هم نمی پذیرد، به علاوه، تا آنجا که بتواند به ستمدیدگان و مستضعفان جهان یاری می دهد.

۱۱- جاهای خالی را با عبارات صحیح کامل کنید؟

قرآن هم و را از ابزارهای علم اجتماعی میداند و هم از به عنوان دو ابزار علمی دیگر یاد می کند و از همگان می فواید که از این ابزارها برای علم آموزی و شناخت مقایق و وقایع اجتماعی و تاریخی استفاده کنند. در عین حال، کسانی را که شناخت علمی را به شناخت محدود می کنند، مورد نکوهش قرار می دهد. (حسی و تجربه) (عقل و وحی) (حسی و تجربی)

۱۲- چند نفر از متفکران مسلمان که در حوزه ی علوم اجتماعی، آثار مهمی از خود به جا گذاشته اند نام ببرید.

فارابی، ابوریحان بیرونی و ابن فلدون از جمله ی اندیشمندانی هستند که در حوزه ی علوم اجتماعی، آثار مهمی از خود به جا گذاشته اند.

۱۳- فارابی علم اجتماعی را چه می نامد؟

فارابی علم اجتماعی را زیرمجموعه ی علوم انسانی میدانسته و آن را «علم مدنی» نامیده است.

۱۴- فارابی جوامع مختلف را بر چه اساسی تقسیم بندی نموده است؟

او با توجه به جوامع زمان خود و جوامع گذشته و همچنین با استدلال عقلی، جوامع مختلف را بر اساس نوع علم، اندیشه، فرهنگ و رفتاری که دارند، به انواعی تقسیم کرده است.

۱۵- منظور فارابی از مدینه جاهله و مدینه فاضله چیست؟

فارابی جوامعی را که از علوم عقلی بی بهره اند، مدینه ی جاهله نامیده است. در جوامع جاهله علم ابزاری می تواند وجود داشته باشد اما علمی که از ارزشها، آرمانها و حقیقت زندگی سفتن بگوید، وجود ندارد.

فارابی جامعه ای را که بر محور علم سازمان یافته باشد، مدینه ی فاضله می نامد. علم در مدینه ی فاضله، به علم تجربی محدود نمی شود و علوم عقلی و همیانی را نیز دربر می گیرد.

۱۶- جامعه ی آرمانی مورد نظر فارابی چیست؟ مدینه ی فاضله، جامعه ی آرمانی مورد نظر اوست.

۱۷- جای خالی را با عبارات صحیح کامل کنید؟

..... و در نظریه ی فارابی، جوامعی هستند که در نتیجه ی انحراف از مدینه ی فاضله، شکل گرفته اند.

(مدینه ی فاسقه و مدینه ی ضاله)

۱۸- مدینه ی فاسقه به چه جامعه ای گفته می شود؟

مدینه ی فاسقه جامعه ای است که در اثر انحراف عملی از مدینه ی فاضله به وجود می آید. در مدینه ی فاسقه، با آنکه مردم علوم و میانی و عقلانی را می شناسند، اما از آنها بهره نمی گیرند، یعنی با آنکه مردم حقیقت و عدالت را می شناسند یا امکان شناخت آن را دارند، براساس آن عمل نمی کنند .

۱۹- مدینه ی ضاله به چه جامعه ای گفته می شود؟

مدینه ی ضاله جامعه ای است که در اثر انحراف نظری از مدینه ی فاضله شکل می گیرد. در مدینه ی ضاله، نظرات علمی پذیرفته شده در مدینه ی فاضله هم تخریف می گردند و آرمانها، ارزشها و امور غیرعقلانی، آرمانها و ارزشهای عقلانی معرفی می شوند.

۲۰- فارابی با نگاه انتقادی جوامع زمان خود را جزء کدام دسته از انواع مدینه می داند؟

پس از ارائه ی این تقسیم بندی، فارابی با نگاه انتقادی به جوامع زمان خود می نگرد و آن جوامع را مدینه های فاسقه یا ضاله می داند.

۲۱- علم مدنی فارابی از کدام ظرفیتهای علوم اجتماعی برخوردار است؟

- ۱) به توصیف و فهم کنش ها و سافتارهای جوامع مختلف می پردازد.
- ۲) به تبیین یعنی علت یابی واقعیت های اجتماعی و بررسی تغییرات و تمولات آنها می پردازد.
- ۳) درباره ی هنجارها، ارزشها و آرمانهای جوامع مختلف، داوری علمی می کند و رویکرد انتقادی به جامعه ی خود و دیگر جوامع دارد.
- ۴) درباره ی هنجارها، نموه ی رفتار و سبک زندگی کنشگران سفن می گوید و بایدها و نبایدهایی برای زندگی اجتماعی تجویز می کند.

۲۲- ابوعلی مسکویه و ابوریحان بیرونی چه کتابهایی را تألیف نموده اند؟ نوع نگاه و روش آنها در تألیف این کتابها بیان کنید.

ابوعلی مسکویه با نگاهی تبیینی کتاب «تجارب الامم» را در هشت جلد تألیف کرد .
ابوریحان بیرونی در کتاب تمقیق ماللهند با روش تجربی و تفهیمی، فرهنگ جامعه ی هند را توصیف کرد و با استفاده از روش عقلی، به ارزیابی انتقادی این فرهنگ نیز پرداخت.

۲۳- جای خالی را با عبارات صحیح کامل کنید؟

ابن فلدون یکی دیگر از اندیشمندان مسلمان است که با ، به دنبال شناخت در جامعه بود. او در مطالعات خود به توجه پندانی نداشت و بیشتر از استفاده می کرد و بنابراین از جامعه ی آرمانی سفنی نگفت.

(تأثیرپذیری از قرآن) - (ستهای الهی) - (روش عقلی) - (روش حسی و تجربی)

۲۴- ابن خلدون با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود چه چیزی را به عنوان عامل شکل گیری جوامع یاد می کند؟

ابن فلدون با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود از عصبیت به عنوان عامل شکل گیری جوامع یاد می کند و این دریافت خود را به همه جوامع تصمیم می دهد.

۲۵- چه تفاوتی بین رویکرد جامعه شناسی ابن خلدون و فارابی وجود دارد؟ رویکرد ابن فلدون، انتقادی نیست و جامعه شناسی او در مقایسه با جامعه شناسی فارابی محافظه کارانه است.

۲۶- ابن خلدون علم اجتماعی خود را چه می نامد؟ ابن فلدون علم اجتماعی خود را علم عمران می نامد.

سوالات درس دهم جامعه شناسی (۳)

۱- جای خالی را با عبارت صحیح کامل کنید.

- الف) - جهان اسلام همواره ناظر به مسائل و نیازهای اجتماعی آن بوده است. (علوم اجتماعی)
ب) - یکی از مهمترین شئافه های علوم اجتماعی مسلمانان، است. (علم فقه)

۲- ویژگی های علم فقه در جهان اسلام بیان کنید.

- الف) - فقه مسائل اجتماعی را توصیف یا تبیین نمی کند اما درباره ی چگونگی رفتار اجتماعی مسلمانان و جامعه ی اسلامی، احکام و قواعدی را مطرح می کند
ب) - جامعه ی اسلامی با استفاده از این شئافه ی علم اجتماعی فهد، رفتارها و هنجارهای اجتماعی را ارزیابی و نقد می نماید و درباره ی آنها داوری می کند.
ج) - علم فقه نه تنها ویژگیهای جامعه ی مطلوب و آرمانی را مشخص می کند بلکه راههای برون رفت از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را تجویز می کند.

۳- جای خالی را با عبارت صحیح کامل کنید.

- فقه اسلامی با به تفاوتهای قومی، نژادی، زبانی و فقهی، این تفاوتها را به فرصتی برای شکل گیری امت اسلامی تبدیل کرد. (رسمیت شناختن)

۴- مهمترین آرمان های اجتماعی که فقه اسلامی عهده دار آنها است بیان کنید.

- ۱) مدارای اجتماعی با مسلمانان و همه ی کسانی که به دنبال زندگی صلح آمیزند.
- ۲) دفاع از مرزهای اسلامی در برابر تهاجم متجاوزان.
- ۳) تلاش برای تمقق و گسترش عدالت، از جمله آرمانهای اجتماعی هستند که فقه اسلامی عهده دار بیان آنهاست

۵- جای خالی را با عبارت صحیح کامل کنید.

- الف) - در ایران همواره نقش مهمی در تعیین نوع رابطه ی مردم با قدرتهای دافلی و فاربی داشته و در قرن بیستم توانسته است نظریات لازم برای دو انقلاب اجتماعی را پدید آورد: انقلاب مشروطه و انقلاب اسلامی. (فقه شیعه)
ب) - در آغاز قرن بیستم، میرزای نائینی با توجه به واقعیتهای اجتماعی ایران با استفاده از فقه، را تبیین کرد و امام خمینی (ره) با توجه به شرایط اجتماعی پایان قرن بیستم، مسئله ی را طرح نمود. (نظام مشروطه) - (ولایت فقیه و انقلاب اسلامی)

۶- چه چیزی باعث شد تا علم فقه بر اساس نظریه های فقهی آیت الله نائینی و امام خمینی (ره) دو انقلاب اجتماعی در یک قرن در جامعه ی ایران شکل بگیرد؟

مقبولیت و مرجعیت علم فقه در فرهنگ عمومی جامعه ی ایران موجب آن شد که بر اساس این دو نظریه ی فقهی، دو انقلاب اجتماعی در یک قرن در جامعه ی ایران شکل بگیرد.

۷- از نظر فقه شیعه جامعه ی مطلوب دارای ویژگی هایی است؟

فقه شیعه جامعه ای را مطلوب می داند که دارای دو ویژگی است: اول اینکه روابط و سافتکارهای آن با مشارکت و همراهی مردم، عادلانه باشد؛ دوم اینکه ماکمان و کارگزاران جامعه نیز عالم به عدالت و عمل کننده به آن باشند؛ یعنی عالم و عادل باشند

۸- دیدگاه مرحوم میرزای نائینی در باره تحقق دو ویژگی جامعه مطلوب بیان کنید.

میرزای نائینی در آغاز قرن بیستم و در شرایط آن روز جامعه ی خود، معتقد بود که ما نمی توانیم ویژگی دوم جامعه ی مطلوب را - که مستلزم تغییر نظام پادشاهی است - تحقق ببخشیم ولی می توانیم ویژگی اول چنین جامعه ای را محقق کنیم تا مردم از طریق مجلس، سازمانها و سافتکارهای اجتماعی را به گونه ای عادلانه شکل دهند.

۹- به نظر مرحوم میرزای نائینی در زمان غیبت امام معصوم بهترین نظام ممکن در شرایط موجود آن روزگار چه نظامی است؟

به نظر مرحوم میرزای نائینی، مشروطه که مجلس را برقرار می سازد، گرچه نظام مطلوب در زمان غیبت امام معصوم نیست، ولی بهترین نظام ممکن در شرایط موجود آن روزگار است.

۱۰- از نظر میرزای نائینی مشروطه به چه معنا است؟

از نظر او مشروطه به معنای مشروطکردن حاکمان و حکومتی است که در چارچوب مقررات عادلانه مجلس عمل کند؛ یعنی مردم در مشروطه با کمک مجلس شورا، ویژگی اول نظام اسلامی (روابط و ساختارهای آن با مشارکت و همراهی مردم، عادلانه باشد) را محقق کنند.

۱۱- دیدگاه امام خمینی (ره) در باره تشکیل جامعه مطلوب در پایان قرن بیستم بیان کنید.

در پایان قرن بیستم، امام خمینی در ادامه تلاش و مبارزه برای تشکیل جامعه ی مطلوب به این نتیجه رسید که مردم ایران می توانند با مشارکت و حضور فعال خود، جامعه ای ایجاد کنند که هر دو ویژگی جامعه ی مطلوب را داشته باشد؛ یعنی هم قوانین آن عادلانه باشند و هم مجریان این قوانین از دو شرط علم و عدالت برخوردار باشند.

۱۲- نقشی مردم در تحقق بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت بیان کنید.

مردم در این جامعه از طریق مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان در تحقق بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت مشارکت می کنند.

۱۳- مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان در تحقق ویژگی های جامعه مطلوب چگونه عمل می کنند؟

مجلس شورای اسلامی با مشارکت نمایندگان مردم موظف است شرط اول (یعنی قوانین آن عادلانه باشند) را محقق کند .

مجلس خبرگان نیز موظف است شرط دوم را تحقق بخشد؛ یعنی رهبر جامعه را بر اساس معیارهای اسلامی (علم و عدالت) شناسایی و معرفی کند و بر عملکرد او نظارت نماید

۲۶- علوم اجتماعی جهان اسلام در مقایسه با علوم اجتماعی جهان متحد دارای چه ویژگیهای است؟

۱- این دانش بر اساس تعریفی از علم فواید بود که مناسب با معنای علم در جهان اسلام است.

۲- علم اجتماعی جهان اسلام از منابع و ابزارهای تجربی برای توصیف و تبیین مسائل اجتماعی استفاده فواید کرد، ولی تبیین های علمی

جهان اسلام به شناخت تجربی محدود نمی شود و از منابع عقلانی و وحیانی نیز استفاده می کند.

۳- عقلانیت مورد استفاده در جهان اسلام علاوه بر تعامل با داده های حسی و تجربی و تعامل فعال با ارزشها، هنجارها و آرمانهای فرهنگی و

اجتماعی و تاریخی پیرامون خود، آنها را مورد ارزیابی انتقادی قرار می دهد.

۴- عقلانیت در جهان اسلام به رغم تعامل با فرهنگ و سنت های تاریخی ممیض خود، ارزشها و اعتبار روشنگرانه خود را از متن فرهنگ و

کنشهای عاملان نمی گیرد بلکه عاملان با استفاده از این عقلانیت به گونه ای مستقل به ارزیابی فرهنگ و تاریخ مربوط به خود می پردازند.

۵- عقلانیت جهان اسلام در تولید دانش علمی نسبت به ممیض فرهنگی و اجتماعی نقش مهمی دارد ولی همه عرصه های علمی را به تنهایی

سامان نمی دهد. بخشی از آن را به کمک مس و تجربه زیسته و بخشی دیگر را با استفاده از وحی سامان می بخشد.

۶- علم اجتماعی جهان اسلام، علاوه بر تبیین وضعیت موجود جهان اسلام، درباره ی وضعیت مطلوب و آرمانی جامعه اسلامی و همچنین

جامعه جهانی نیز داوری فواید کرد و راههای برون رفت از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را شناسایی می کند.

۲۷- مهمترین کارکردهای علوم اجتماعی در جهان اسلام بیان کنید.

۱- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده های اجتماعی را دارد.

۲- توان تبیین و شناخت علل شکل گیری و به وجود آمدن پدیده های اجتماعی را دارد

۳- درباره ی ارزشها، هنجارها و آرمانهای درون فرهنگهای مختلف می تواند داورى کند.

۴- درباره ی جامعه آرمانی سخن می گوید.

۵- با توصیف و تبیین وضعیت موجود راه های برون رفت از آن را به سوی جامعه مطلوب شناسایی می کند

گروه مشاوره فراهوش
INSTAGRAM : FARA_HOOSH99
WEB : FARAHOOSH99.IR